

її проходження та звільнення з публічної служби відносяться до компетенції адміністративних судів. Питання щодо накладення дисциплінарних стягнень а також висновку, що містить негативну оцінку за результатами оцінювання службової діяльності державного службовця належать до проходження державної служби.

Право на захист від незаконного переслідування з боку державних органів та їх посадових осіб у разі повідомлення про факти порушення вимог цього Закону покликано гарантувати державному службовцю правовий захист при виконанні ним своїх посадових обов'язків, у тому числі й у питаннях законності функціонування державного органу або діяльності посадових осіб цього органу. При цьому слід звернути увагу на те, що мова йде про порушення вимог саме Закону «Про державну службу» як державним органом, так і посадовими особами. Слід зазначити, що це право державного службовця є досить абстрактним, оскільки із його формулювання не визначається, чи мова йде тільки про порушення вимог Закону «Про державну службу» державним органом або його посадовими особами, в якому здійснює свою діяльність державний службовець, чи мова йде про будь-які державні органи і їх посадових осіб.

КОЗИР В. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри адміністративного і фінансового права

ОБ'ЄКТ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ

Правовими засадами адміністративної відповідальності за порушення законодавства про державну таємницю є Закон України «Про державну таємницю» і КУпАП (ст. 212–2). Аналіз ст. 39 названого Закону свідчить про те, що він визначає два основні положення: 1) види юридичної відповідальності за порушення законодавства про державну таємницю: дисциплінарну, адміністративну та кримінальну; 2) об'єктивну сторону адміністративних проступків у цій сфері. Кодекс України про адміністративні правопорушення, як і належить цьому законодавчому акту, визначає як склад цих порушень, так і систему адміністративних стягнень за їх вчинення. Стосовно характеристики складу цього адміністративного правопорушення, слід, насамперед, погодитися з тезою про те, під юридичним складом адміністративного правопорушення розуміється передбачена нормами права сукупність ознак (елементів), за наявності яких те чи інше протиправне діяння можна кваліфікувати,

як адміністративне правопорушення. Таким чином мова йде про об'єкт, об'єктивну сторону, суб'єкт і суб'єктивну сторону.

Перш ніж перейти до характеристики цього елементу, слід визначитися у тому, що об'єктом правопорушення можуть бути тільки суспільні відносини, що регулюються та охороняються нормами права, а матеріальні предмети і духовні блага можуть виступати, як предмет правопорушення. Отже, об'єкт правопорушення — це ті суспільні відносини, які регулюються та охороняються нормами права і на які посягає конкретне правопорушення. У цьому зв'язку варто погодитися з тезою В. В. Скибицького, який зазначав, що характер суспільної небезпечності правопорушення визначається об'єктом посягання, а ступінь суспільної небезпечності — об'єктивною та суб'єктивною сторонами вчиненого правопорушення [Скибицкий В. В. Освобождение от уголовной ответственности и отбывания наказания. — К. : Наукова думка, 1987. — 183 с.]. Беручи цю тезу за основу, визначено, що об'єктом порушення законодавства про державну таємницю є правовідносини, пов'язані з доступом, засекречуванням/розсекречуванням, використанням та охороною державної таємниці, а предметом правопорушення — матеріальні носії таємної інформації або ж сама таємна інформація. У цілому слід сказати, що при порушенні законодавства про державну таємницю, правильне визначення об'єкта правопорушення має дуже велике значення, так як дозволяє визначити сутність вчиненої дії, встановити межі суспільної небезпечності, рівень заподіяної шкоди та дає змогу правильно кваліфікувати вчинені дії та встановити вид відповідальності.

Перш ніж перейти до характеристики об'єкта порушення законодавства про державну таємницю та враховуючи те, що визначальним поняттям є «державна таємниця», слід акцентувати увагу на її визначенні, як виду таємної інформації, що охоплює відомості у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди національній безпеці України та які визнані у порядку, встановленому Законом «Про державну таємницю», державною таємницею і підлягають охороні державою. Це поняття дає можливість виокремити такі ознаки, що характеризують її сутність: 1) дуже важлива інформація; 2) її розголошення може завдати шкоди державним інтересам; 3) перелік інформації, що може бути віднесеним до державної таємниці, закріплюється законом; 4) вона охороняється засобами адміністративної і кримінальної відповідальності; 5) для її охорони створений спеціальний режим — режим таємності [Інформаційне законодавство України : науково-практичний коментар / за ред. Ю. Шемшученко і. Чиж. — К. : ТОВ Юридична думка, 2006. — 232 с.].

Притримуючись загальноприйнятого положення щодо виокремлення загального, родового і конкретного (безпосереднього) об'єкта,

у контексті цього дослідження слід зазначити, що загальний об'єкт — це урегульовані та охоронювані нормами права суспільні відносини у сфері національної безпеки. Родовий об'єкт, як правило, визначається назвою розділу КУпАП, в якому розміщена відповідна стаття — 212–2 «Порушення законодавства про державну таємницю» — «Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління». При цьому слід зазначити, що суперечностей між положенням КУпАП щодо родового об'єкту названого правопорушення і теоретичними доробками щодо інституту адміністративної відповідальності немає.

Особливої уваги заслуговує питання щодо безпосереднього (конкретного) об'єкту досліджуваного правопорушення. Виходячи із науково-теоретичних положень теорії адміністративного права безпосередній об'єкт — це суспільні відносини, які регулюються та охороняються правом, на які здійснюється посягання у вигляді діянь, передбачених конкретною статтею (ст. 212–2) КУпАП. Аналіз об'єктивної сторони цього правопорушення свідчить про те, що в узагальненому вигляді безпосередній об'єкт — це суспільні відносини, пов'язані із захистом державної таємниці. Однак, у такому вигляді конкретний об'єкт є досить завуальованим, абстрактним і нечітким. Як уявляється, необхідно чітко визначитися, що становить зміст поняття «захист державної таємниці». Звернення до ст. 212–2 КУпАП дає підстави виокремити такі суспільні відносини, що становлять зміст поняття «захист державної таємниці» як безпосереднього об'єкту правопорушення, зокрема щодо: 1) порядку передачі державної таємниці; 2) порядку засекречування/розсекречування інформації; 3) підстав засекречування інформації; 4) порядку надання допуску і доступу до державної таємниці; 5) вжиття заходів щодо забезпечення охорони державної таємниці; 6) забезпечення контролю за охороною державної таємниці; 7) порядку провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею; 8) виконання норм і вимог криптографічного та технічного захисту секретної інформації.